

თან დაჰქონდა ცუდი და რამოდენიმე სხვა და სხვა სიდიდისა კლიტეები ზანდუკისა და ყუთების გასაღებად.

ზასაკირველი ის არის, რომ ეს ყმაწვილი—ავაზაკი ყოველთვის მართაკა ახერხებდა ქურდობას და როცა დაუტყრიათ, გატყნილა ყოველისფერში და უთქვამს, რომ რაც გინდათ, ის მიყვითო, მე თავი მოძულეებული მაქვსო.

მა დუქნების მტყნელი დუქანში მიუციოთ ათის წლისა და იქ მისხვევია ამისთანა ავაზაკობას; იქ გართულა იმდენად ავკაცობაში, რომ სიცოცხლე, რომლის გავებაც არ უნდა ჰქონდეს ჯერ, უკვე მოჰსძულებია კიდევ.

თუ ვინმეს აწუხებს ამისთანა მოვლინება, თუ ვინმე მართლა თანაუგრძობს ჩვენის კუთხის მდგომარეობას, თუ ის პირები რომელნიც ცრემლიან თვალებით მუდამ იმას სწერენ, რომ ბურიაში ცხოვრება გასჭირდა ავაზაკებისაგანო, — იმათი ვალია ეცადონ მოსპობას იმ უმთავრეს მიზეზს, რომლის შედეგი ბურის ამისთანა სამწუხარო მდგომარეობაა; იმათ ყმაწვილების სწავლისა და აღზრდის საქმეს უნდა შეეწიონ.

ნამეტან ვრცელ პროგრამას ჩვენს ოსურგეთის საზოგადოება, რასაკვირველია, ვერ შეასრულებს. მერ შეასრულებს, იმიტომ რომ მას საკმაოდ არ აქვს ამ საქმისთვის საჭირო სწავლა განათლება, საზოგადოებრივი ხასიათი და ენერჯია. აბა რა დიდი იმედი უნდა გვქონდეს იმ საზოგადოებისა, სადაც დედ-მამები სჯერდებიან და სრულიად კმაყოფილნი არიან, თუ თავის შეილებს რუსული ლაპარაკი აწვავს და შემდეგ ამისა აწყვეტინებენ სწავლას, თვითონ მოსწავლეთაც, რომ დიდი სურვილი ჰქონდესთ სწავლისა; სადაც, ეგრეთ წოდებულ, მაღალ წოდების ქალებს და კაცებს სირცხვილად ის კი არ მიაჩნიათ, რომ მეგობრობა და ამხანაგობა დაიჭირონ ავკაცებთან, რომელთაც დღეს თუ ხვალ მათ სახლშივე დაატუსაღებს მართებლობა, არამედ ის, რომ საზოგადო შეკრებლებში ერთად გაატარონ დრო იმისთანა კაცებთან, რომელნიც თუმცა პატიოსნები არიან, მაგრამ ბრალი ედებათ იმაში, რომ თავის შრომით ირჩენენ თავს! აბა რა გულწრფელობა და ერთგულება უნდა მოგვსთხოვოთ ამ საქმეში იმისთანა საზოგადოებას, სადაც მოყვანის სიყვარულს მხოლოდ იმით აჩენენ, რომ სიკვდილის მერძე რამოდენიმე დღე მგლოვიარედ ეჩვენებიათ სხვას და სიცოცხლეში კი გადასაყარ ც რომ ჰქონდესთ, არაფრით წაენმარებიან; სადაც გასვენებაზე ას თუმცა ხარჯვენ და საექიმოდ ას მანეთსაც ვერ იმეტებენ!

ამისთანა იმედების და მოთხოვნების მიმართვა ჩვენ საზოგადოებისადმი უნდა გადაიდევას იმ დროისათვის,

როცა უმეტესი ნაწილი მისი მოწინავე კაცებისა თავის ვალად ჩასთვლიან საზოგადო სიკეთისთვის მეცადინეობას; როცა იგინი დარწმუნებული იქნებიან, რომ თუ კეთილდღეობა საზოგადო არ იქნა, იმათს კერძო კეთილდღეობას ბოლო არ ექნება; როცა საზოგადოების მოთხოვნა და ხელმძღვანელობა მოხელეების ხელში არ იქნება და როცა მოხელეები არ დასჯერდებიან თავის თანამდებობის ფორმალურად აღსრულებას და თავის-თავს ვალდებულად ჩასთვლიან, რომ საზოგადოების ნამდვილ მწვერებად იქნენ, რომ საზოგადოებას ჭირიც და ლხინიც გაუზიარონ თავის შეძლებისამებრ.

მხლა კი ერთი პატარა საშვალეობა უნდა იხმარონ ოსურგეთის საზოგადოებამ მოსწავლე ყმაწვილების ზნეობის დასაცველად, მათის სწავლის წარმატებისათვის და მათის სიმართლის დასაცველად.

დიდი განათლება, სიმდიდრე და თავგანწირულება არ არის საჭირო იმისათვის: რომ დაარსდეს და იცოცხლოს იმისთანა „მოსწავლეთა შემწვენ საზოგადოებამ“, როგორც არის ოფლისში, მუთისში და სხვა ქალაქებში.

ოსურგეთის საზოგადოებისათვის მიუცილებელი საჭიროა ამისთანა დაწესებულება. მისი დაარსება და კარგა წაყვანა შეიძლება, თუ ოსურგეთის საზოგადოების წევრნი მიახმარებენ ამ საქმეს მხოლოდ იმდენ ცდას და შრომას, რამდენიც კლუბის საქმეს მოაწოდებს. თუ კი ამ საზოგადოებაში მყოფ ორიოდ განათლებულ კაცებს შეუძლიან კიდევ შრომა არა მარტო სხვის ჯიბრისათვის, თუ იგინი არ დაუძლევიან ბოლომდე პატარა ქალაქების სენს — ინტრიგებს და სხვის ლანძღვის წყურვილს, მე ვგონებ, რომ მოსწავლეთა მომხმარებელ საზოგადოების დაარსება შეიძლება ოსურგეთში. ძირ-ფუძვალად ამ საზოგადოებისათვის შეიძლება მოიხმარონ ის ფული, რომელიც შეკრებებს ამას-წინედ ქალების სასწავლებლის გასახსნელად, რადგან ეს სასწავლებელი ვეღარ გახსნეს და ვერც გახსნიან, როგორც ეტყობათ. იმისთვის შეკრებილი ფული კი, თუ სულ დაკარგული არ არის, ვის სარგებლობაშია დღემდე კაცმა არ იცის.

ს. მ—ჭ—ქ.

შიზლიარი, 15 იანვარს. მისაც კი პირ აქეთ ძავეასიაში უფლია, მას, უეჭველია, ეცოდინება, რომ აქ სხვა და სხვა ქალაქებში რამდენიმე კომლობით სცხოვრობენ ქართველები. მაგალითებურ, შიზლიარში მათი რიცხვი ას კომლომდის მიაწევს. მაგრამ, რადგან ამ ქალაქებში სხვა ტომის ხალხი უფრო მომატებულია, ქართველებზედ, მათი (ქართველების) აქ ყოფნა

თითქმის სრულიად შეუქმნეველი რჩება.

შიზლიარის მაზრაში კი არის ორი დიდი სოფელი (სტანიცა) სადაფანა და სასოფლო დასახლებული მხოლოდ ქართველებით. არ ვიცი რა მიზეზით კი და ამ სოფლების ძველი სახელები ეხლა გადაუკეთებიათ: შელეკსკო და ალექსანდრკსკო.

საკვირველია ამ ხალხის ცხოვრება: ამათ წმინდათ დაუცვიათ, შეუწახანეთ თავიანთი (ქართველური) ზნე, ხასიათი, ენა, და სარწმუნოებას ხომ რაღა თქმა უნდა. მართული ურმები, კვერები, ვენახები, ქვევრები, ლოთობა თავის კურთხეულის „მრავალქამიერით“, სხვა-და-სხვა გვარი ქართული სიმღერები ცხადათ განარჩევენ ამათ თავიანთ მეზობლებ-ყაზახებისაგან.

მართული წერა-კითხვა თუმცა ჯველებმა არ იციან, (რადგან მასში ვერ ხედევენ ცხოვრებითი საჭიროებას), მაგრამ, რაიცა შეეხება მოხუცებულებს, განსაკუთრებით დედა-კაცებს, იმათ თითქმის ყველამ იციან და ნეტავი დაგანახეთ თუ რა სიმწარით და გულ-მოკვეთით უყურებენ ესენი ახალ-გაზდებს ამ არ-ცოდნისათვის.

მსენი არიან ყაზახების საზოგადოებაში შერიცხულნი და მათებრივ იხდიან ხარჯს და გამოჰყავთ შეილები ყაზახებათ.

ამათ დაჰვიწყებიათ თავიანთი წინაპრნი და ადგილი საიღამაც ესენი ბედს აქეთ გადმოუტყორცნია. რომ ჰკითხოთ მათ: — ეინ არიან ისინი, საიღამ გადმოასახლებულან, რა ყოფილა ამის მიზეზი, არიან-ლა სადმე დედა-მიწის ზურგზედ მათი მოძმენი თუ არა? — შემდეგს პასუხს იძლევიან: — რჩენა ვართ ქართველები, გადმოასახლებულნი საქართველოს ქალაქიღამ, სადაც ირაკლი დიდია მეფედ“. ეს ირაკლის ხსენება გვაფიქრებს ჩვენ, რომ მის დროს ეკუთვნის ამათი აქეთ გადმოასახლება.

მ. ნ.

S. P. თუ ბათუმის მაზრაში გადასახლება უნდათ ვისიმე, ეს ხალხია ასლი გადმოასახლებელი; ესენი მალევე შეეთვისებიან ბათუმელებს, რადგან ენა, ზნე და ხასიათი ერთი აქეთ და ჰედასაც, ბუნებასაც სხვებზედ უფრო ადვილათ ესენი აიტანენ...

მ. ნ.

უცხოეთი

საზრანგეთი. ბაზეთი „Temps“ ამბობს, რომ ბამბეტა, საზოგადო ამორჩევების შემდეგ, მიიღებს თავს-მჯდომარეობას სამინისტრო რჩევანში.

„ქვითელ წიგნი“, რომელშიაც მოგროვილია უცხო-ქვეყნების შესახებ საბუთები, ჩაწერილია, სხვათა შორის, ბარტლემი სანტ-ილიერის დებემა გრაფ დე-მუისთან, (საფრან-

გეთის წარმომადგენელი საბერძნეთში) 14 იანვარს გაგზავნილი რომელითაც აცნობებს ათინის მთაწობას, რომ ნამეტანი წინააღმდეგური პოლიტიკობა მისის მხრით საბერძნეთს ჩააყენებს ისეთს მდგომარეობაში, რომლიდამაც ბევრს ვერას მოიგებსო, და დაკარგვით კი ბევრს დაჰკარგავს, როგორც ხალხით და ფულით აგრეთვე შერაპის მხრით თანაგრძნობა საო.

პრუსია. ბერლინის სტუდენტებმა განიზრახეს კლუბის დაარსება, რომლის წევრებათ განსაკუთრებით ბერმანიული შთამომავლობის ახალ-გაზდები უნდა იყვნენ. თვეში ორჯერ უნდა ჰქონდეთ კრება, რომლებზედაც ილაპარაკებენ გონებით, ზნეობით და მატერიალურ ცხოვრებაზედ ბერმანიის ხალხისა. უნივერსიტეტის რეკტორმა არ დაამტკიცა ხსენებული კლუბის პირობები. ამის გამო სტუდენტებმა დაარსეს საკუთარი ამხანაგობა (ასსოციაცია) სამოქალაქო წესებით, და აცნობებს ამაზედ პოლიციას.

სერბია. სერბიის სახელმწიფო რჩევაში სხვათა შორის 35 სოციალისტებიც ამოურჩევიან. ამ სოციალისტების მოქმედების გზა გაუკვალავს ამათ მოთავეს, პასიჩს—მის მიერ გამოცემულ პროგრამაში, რომელიც ამბობს, რომ იმათ უნდა იმოქმედონ ლიბერალების და კონსერვატორების წინააღმდეგ და, სხვათა შორის, უნდათ დაარსონ ერთი სოციალური გაზეთი—სახელათ „მეთ-მირთველობა“, რომლის აზრი იქნება, რომ სერბია დაიყოს კანტონებათ, ესე იგი მცირე სამფლობელოებათ შევიცარიის დაგვარად. სერბიის სოციალისტებს არ სურთ ერთიანი მმართველობა. შოველ მაზრას თავის სრულყოფილებიანი მმართველი უნდა ჰყავდეს. სერბია უნდა შეიქმნეს კავშირთან სახელმწიფოთ. მუდმივი ჯარი უნდა იქმნეს დათხოვნილიო. სოციალისტები წინააღმდეგნი არიან ომით მიწების შეძენისა.

თავიანთი მხრით — ლიბერალებიც მოქმედობენ სერბიაში. ამათ დაარსეს საკუთარი გაზეთი — „ახალი საუკუნე“. ბამომცემელი ამ გაზეთის არის ცნობილი პუბლიცისტი აღრინდელი მინისტრი როიან ბოსკოვიჩი.

ნარკვი

ჩვენ მივიღეთ ერთის მოსუცხულის ლექსუქელისაგან შემდეგი ძველებური ამბავი, რომელიც თუმცა ძველებურია, მაგრამ ახლაც ბევრს ასწავსო. ჩვენი კორესპონდენტი თავის ჭკადარს უფვამს გვეუბნება, რომ აქ მოყვანილი ამბავი სწორი და უმეტეს-ნაკლები არის და ამიტომ ჩვენც უჯერებთ და შეუცვლელად ვებქვავთ. მას ჟამს შინა იყო დასიშული

